



طرح تاسیس مراکز مشاوره پشتیبان امامان محله ومددکاری اجتماعی
سازمان تبلیغات اسلامی

نام سند:	طرح تاسیس مراکز مشاوره پشتیبان امامان محله
طراحان ایده:	دکتر علی جعفری، دکتر سید محمد حسین هاشمیان، عبدالله صفری
تهیه کننده:	پژوهشکده باقر العلوم (علیه السلام)
تاریخ ویرایش نهایی:	۱۳۹۹/۰۶/۲۴
شماره ویرایش:	۳

۱. عنوان:

طرح تاسیس مراکز مشاوره پشتیبان امان محله و مددکاری اجتماعی

۲. مقدمه

سه کار عمده بر عهده‌ی روحانیون است: «هدایت فکری و معنوی»، «هدایت سیاسی» و «خدمات اجتماعی و غمخواری و خدمت‌رسانی به مردم» / روحانیت چون مورد اعتماد مردم است، سنگ صبور هم هست. امام خامنه‌ای (دام ظلّه العالی)

مرجعیت فقهی و فکری روحانیت شیعه در طول تاریخ یکی از کارویژه‌ها و وظایف مهم علما در ارتباط با مردم بوده است. همین ذخیره اعتماد عمومی مردم بود که سبب ساز تاسیس نظام اسلامی شد، در عصر انقلاب اسلامی همان کار ویژه در قالب‌های و شیوه‌های جدید و با توسعه اختیار روحانیت ادامه پیدا کرده است. وجود ظرفیتهای بسیار بالا در ملت ایران که عامل امید بخش و نقطه روشن برای حرکت عمومی کشور هست، ضرورت شناسایی و بستر سازی برای به فعلیت رسیدن این ظرفیتهای و هم‌افزایی و تداوم حرکت عمومی ملت ایران برای نیل به اهداف انقلاب اسلامی و تاسیس تمدن نوین اسلامی را بیش از پیش موجه می‌سازد.

بسیاری از ساختارهای سنتی ارتباطی میان روحانیت و مردم به واسطه حیات مدرن و تعریف‌های نوین از ارتباطات و اعتبارات اجتماعی تغییر کرده است؛ همانگونه که دیگر ساختار حامی پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها و شبکه گسترده فامیلی تا حد زیادی از دسترس خارج شده است و در عوض ساختارهایی مانند مهد کودک‌ها و مراکز مشاوره و مددکاری اجتماعی جانشین شده‌اند. در این شرایط می‌توان به ساختارهای نوینی فکر کرد که فاصله گرفتن از ساخت دوران پیشین را باور کند و در عین حال به بازمهندسی عرصه‌های نوین با استفاده از متغیرهای اصیلی چون عاملیت، تخصص‌های متکی بر تراث پیشین که تا حد خوبی امتداد عینی و اجتماعی یافته و مانند آن بیاندیشد.

روحانیون و طلاب جوان از یک سو فهم خوبی از عالم جدید دارند و هم در این بافت رشد یافته‌اند و هم گرایش مناسبی برای یافتن تخصص‌های پیش‌رو البته با تکیه بر عقبه فهم‌ها و حیات حوزوی دارند. ایشان می‌توانند از یک سو با ساختارهای نوین ارتباط گرفته و از دیگر سو دست کم بخش فراوانی از اصالت‌های حوزوی را همچنان حفظ کنند. البته نقطه ضعف ایشان فقدان بسیاری مهارت‌هاست که پیش از این روحانیون سنتی در بافت طبیعی حیات گذشته ما از آن برخوردار بودند؛ مهارت‌هایی که از قضا برآوری کارویژه‌های متعددی حمایتی و هدایتی و اعتباری ایشان را تضمین کرده بود. اما اینک این حیات زیسته‌چندان منتقل نشده و از جانب دیگر بافت حیات سنتی دستخوش تغییرات بسیاری شده است که بازنشانی روحانیت سنتی در این موقف جدید هم کاری آسان نیست. روحانیت در طول تاریخ گذشته خود همواره محل مشورت و رتق و فتق مشکلات عامه مردم اعم از خانوادگی و مانند

آن بوده است. این کنش‌گری فعال در صحنه اجتماع می‌تواند با اتصال وثیق روحانیت با نهادهای نوینی مانند مشاوره و مددکاری اجتماعی، که در واقع لباس و بافتی نو برای همان کارویژه هاست، عمق و گستردگی روز افزونی داشته باشد.

۳. ضرورت پرداختن به طرح

سازمان تبلیغات به عنوان نهاد رسمی تبلیغ دین یکی از وظایف خود را طراحی شیوه‌های تبلیغی نوین، فراگیر، غیرمستقیم و اثربخش، تعریف کرده است.^۳ این اثر بخشی و فایده مندی با وجود ظرفیتهای نهفته در مردم، مطلوب و رضایت بخش نیست. با وجود احترام فراوان مردم به روحانیت نقش هدایتگری فکری و پناهگاه مردمی در مشکلات و ناگواریها، برای جامعه روحانیت جایگاه تعریف شده و منضبطی نیست، ثمره این انقطاع از مردم و مسائل مردم کنش‌گری غیر مساله مند روحانیت و تبلیغ اقتضائی است، امری که در عصر اقامه دین کاری حداقلی و کم اثر است.

طرح پیش رو با اطلاع از ظرفیتهای جوان و نخبه روحانیت از یک سو و نیازهای بسیار و مطالبه عمومی مردم از سوی دیگر در تلاش است با اتصال ظرفیتهای معطل و کم اثر، ساختاری جدید و بدون مؤونه فراوان ولی تأثیر گذار را طراحی و پیشنهاد نماید تا کنش‌گری مساله مند طلاب نخبه و جوان ناظر بر حل مسائل عینی مردم معطوف گشته و بتواند ضمن رفع مشکلات و حل مسائل مردم به هدایت فکری و معنوی مردم نیز که از وظایف ذاتی اوست بپردازد.

طرح تاسیس مراکز مشاوره مذهبی توسط سازمان تبلیغات اسلامی می‌تواند یکی از گذرگاههای مناسب و لازم برای تحقق هدایت فکری و غم‌خواری و خدمت‌رسانی به مردم باشد، که ضمن به دست گرفتن امر مشاوره و هدایت فکری مردم طبق آموزه‌های دینی به تثبیت جایگاه روحانیت و نهاد حوزه کمک‌شایانی می‌کند، بی‌شک سازمان تبلیغات اسلامی که ماموریت ابلاغ و اقامه دین را دارد می‌تواند در قالبهای جدید نقش‌آفرینی سنتی و ذاتی روحانیت را تعمیق و گسترش بدهد.

این طرح با پشتیبانی از **طرح امداد فرهنگی** میتواند الگویی از کار اثر بخش اجتماعی باشد که توان حل مسائل عینی جامعه را دارد، در واقع این طرح یک اقدام کلان اجتماعی است که با محوریت روحانیت و ارجاع از جانب نظام مددکاری اجتماعی بسیاری از مسائل و مشکلات نظام مشاوره معهود را نخواهد داشت. همچنین با اقدام موثر اجتماعی خلق اعتبار میکند که میتواند در پیش برد کارها و ماموریت‌های دیگر سازمان مفید باشد، ایجاد هم‌گرایی با نهادهای دیگر از جمله بسیج و کمیته امداد و ... میتواند ظرفیت سازمانی خود در سطح کشور را ارتقا داده و بخشی از ظرفیتهای بسیار خود در استانها را فعال کند و شبکه استانی خود را در کارکردی مفید و اثر بخش توأم با خروجی عینی فعال تر کند. در همین زمینه یک یادآوری مهم لازم است و آن اینکه این مراکز مشاوره نباید با الگوی کلینیک‌های ثابت مراجعه‌پذیر و منتظر معهود الگوی یکسانی را انتخاب کند؛ روحانی خود باید به مثابه طیب دوار بطبه با بافت اجتماعی که با آن درگیر می‌شود (به لحاظ ساختاری کنشگران فعال در عرصه مددکاری اجتماعی مبتنی بر

ظرفیت پایگاه های بسیج محلات) مشتری ها و بلکه نیازمندان به اخذ مشاوره را شناسایی کند. مرکز در واقع پایگاهی برای مشاوران مذهبی است نه پارکینگ و کارخانه ایشان.

۴. هدف اصلی

هدایت فکری و حمایت معنوی مردم در مواجهه با مسائل زندگی در قالب دفاتر مشاوره

۵. اهداف جزئی

- توسعه ارتباط طلاب و مردم با رویکرد ارائه خدمات فرهنگی، اجتماعی
- ایجاد بستر فعالیت قشر فرهیخته طلاب و روحانیون
- زمینه سازی برای ارتباط مؤثر و مفید بین روحانیت و مردم و حل مشکلات عینی
- فعال کردن ظرفیت شبکه استانی سازمان تبلیغات در جهت مساله واقعی مردمی
- پشتیبانی از امدادگران فرهنگی در عرصه مشاوره تخصصی به مراجعات مردم

۶. مسیرهای اقدام

این طرح معطوف به شناسایی و اتصال ظرفیتهای و مسائل عینی مردم است. بستر اقدام نیز مبتنی بر فعال سازی دفاتر سازمان تبلیغات در استانها می باشد تا بتواند زمینه ساز حضور تخصصی و فعالیت مشاوره ای نخبگان تحصیلکرده حوزه های علمیه در موضوعات دینی و خانوادگی باشد. بدیهی است هدایت فکری و ارتباط مستمر و حضور در عرصه ارائه خدمات مورد نیاز مردم، می تواند به تثبیت و تعمیق رسالت ذاتی سازمان تبلیغات کمک کند.

این طرح میتواند از دو مسیر اجرایی شود که میتوان به صورت مرحله ای آن را ترسیم کرد.

الف) یک سطح از اقدامات در راستای اخذ مجوز سازمان از نظام روانشناسی و مشاوره ای است که در این طرح سازمان خود مستقلا به عنوان یک مرکز مشاوره ای مذهبی، دینی، خانوادگی و ... با مجوز سازمان نظام مشاوره و وروانشناسی عمل میکند و خود سازمان متکفل صدور مجوزهای لازم و تامین نیروی انسانی با همکاری و هماهنگی سازمانهای مرتبط می گردد.

ب) در سطح دیگر اقدام برای عملیاتی نمودن طرح سازمان به جای کار تأسیسی و ایفای نقش تولید کننده که الزامات فراوانی می طلبد، نقش هدایتگری و تسهیل گری را ایفا میکند. در این سطح اقدام سازمان با شناسایی ظرفیتهای نخبگانی حوزه و مراکز مشاوره مذهبی و برگزاری دوره های

تکمیلی مهارتی ذیل یکی از معاونت‌های آموزشی و مشاوره ای خود و یا با تأسیس یک موسسه آموزشی و مشاوره ای اقدام به اعزام و استقرار نیروهای خود میکند.

همچنین می توان این طرح را به حیث اقتصادی، راهبردی، هنجاری و اعتبار سازمانی دارای مؤلفه های مورد قبول ارزیابی نمود. از حیث اقتصادی در آمد زاست، از حیث راهبردی با راهبردهای جمهوری اسلامی در هدایت فکری مردم هم خوانی دارد، از حیث هنجاری با وظایف و ماموریت‌های سازمان تناسب دارد و از حیث برند سازمانی هم اینکه سازمان تبلیغات بتواند چند هزار ساعت خدمات مشاوره ای به مردم بدهد باعث افزایش سرمایه اجتماعی و اعتبار سازمان خواهد شد.

۷. روش‌های انجام کار

۷/۱. همکاری جهت تصویب کار و ایجاد زمینه های اجرای طرح

- تصویب طرح ایجاد مراکز مشاوره در سازمان

- همراهسازی دکتر حاتمی رییس سازمان نظام روانشناسی و مشاوره کشور در جهت اخذ مجوز تأسیس مراکز و کلینیک‌های مشاوره

- تأسیس یک موسسه فرهنگی آموزشی و مشاوره ای از طرف سازمان و گنجاندن بندهای مشاوره مذهبی و خانوادگی در اساس نامه آن

- تعریف ماموریت مشاوره مذهبی ذیل یکی از معاونت‌های مرتبط با امر آموزش و فرهنگی

۷/۲. منابع انسانی

- تامین منابع انسانی با همکاری مراکز حوزوی فعال در زمینه مشاوره و روانشناسی (وضعیت موجود و نیروهای فعال) و همکاری جهت تامین نیروهای مورد نیاز سازمان در ادامه

- همکاری با حوزه علمیه جهت تأسیس مرکز آموزش مشاوره و روانشناسی اسلامی جهت تامین نیروی انسانی مورد نیاز

- تفاهم نامه با دانشگاه پیام نور و موسسات عالی مرتبط جهت آموزش نیروهای مستعد معرفی شده در رشته مشاوره و روانشناسی (از طریق بورسیه سازمانی)

- برگزاری دوره های علمی و مهارتی و اخذ آزمون‌های لازم جهت احراز صلاحیت علمی و شخصیتی نیروی انسانی با همکاری مراکز دارای سابقه فعالیت علمی در این زمینه

۳/۷. تعریف پروژه‌های علمی (با دید مبنایی، بنیادین و بلندمدت)

- همکاری و پشتیبانی پژوهشکده باقرالعلوم (علیه السلام) در تدوین نظام مشاوره دینی و استخراج نظام مسائل دارای اولویت در حیطه مشاوره مذهبی و خانوادگی
- تجربه‌نگاری فعالیت‌های مشاوره‌ای و تدوین و تجمیع مسائل مورد ابتلای جامعه
- استفاده از پژوهشگران نخبه حوزوی دارای تحصیلات مرتبط در تامین محتوای مورد نیاز جامعه مخاطب

۸. آثار و پیامدها

- بازیابی و ترمیم جایگاه نهاد حوزه و روحانیت در مرجعیت فکری و معنوی در جامعه
- مشخص شدن مخاطرات و نظام مسائل مشاوره‌ای برای تحقیقات بنیادین و طرح‌های راهبردی و عملیاتی
- تبدیل شدن الگوی مشاوره‌ی سازمان تبلیغات به عنوان الگوی مرجع و تراز انقلاب اسلامی
- شناسایی و پرورش نیروهای فعال در عرصه فعالیت مشاوره‌ای و خدماتی به عنوان رهبران اجتماعی منطقه و هدایتگری موثر و گسترده در جامعه
- استخراج مسائل نظام اجتماعی و ایجاد زمینه برای شناسایی و رفع نیازهای عمومی مردم
- امکان اشراق و ادغام خروجی‌های این طرح خصوصاً نیروی انسانی در طرح امام محله و ارتقای موقف امام محله ولو به نحو جزئی حسب مقتضیات انسانی و منطقه‌ای.

۹. ملاحظات

- تسهیل‌گری سازمان برای اجرای طرح با ارتباط‌گیری در سطوح کلان کشور
- طراحی سامانه ثبت تجارب و بانک اطلاعاتی و علمی مشاور
- ارتباط‌گیری و شبکه‌سازی خدمات و نیازهای مردم به مراکز دینی و خدماتی مطمئن در جامعه و پناهگاه معنوی
- ضرورت استفاده از تیمی مجرب از اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی برای هدایت کار
- همراهی و حضور جدی مسئولین، معاونت‌ها و مراکز سازمان در اجرای طرح